

Vzrok, da vino letos ni jednake dobrote je v tem, da v nekih krajih grozdje ni jednako bilo dozorelo, da je zlo gnjilo in da je nizko ležeče gorice 25. septembra (še prezgoda) zlo mraz požgal. Sliv (češpelj) je pri nas letos bilo malo in zatoraj so se tudi prodavale po nenavadno visoki ceni t. j. po 18—19 fl. štrtinjak. Jabolka je bilo precej obilno in prodavala so se tudi po prav dobri ceni t. j. štrtinjak po 10—12 fl. Letos se je pri nas posebno mnogo jabolka nakupilo, napolnili so namreč trgovci, kateri z jabolki tržijo tukaj 60 šajk z jabolki in je po Dravi odpeljali na Ogrsko v Slavonsko in Srbsko. Če premislimo, da se na vsako šajko lahko nabaše naj manje 60 štrtinjakov jabolka in rajtajmo štrtinjak samo po 10 fl. tako je letos v mariborski okolici se dobilo samo za jabolka 36.000 fl. Na noge tedaj dragi slovenski gospodarji, sadite marljivo sadovno drevje in ga dobro odrejaite, in boste marsiktero leto dobili prav lepega denarja za sad in še sušenega sadu, če ga le sušiti hočete, in tudi dobre tolkle vam ne bo manjkalo.

Iz Kranjskega. 1. listopada 1867. Mi pazljivo prebiramo poročila dunajskega zbora in smo te dni naleteli na votle beseda dr. Kluna, da se mora za to pri nas ločiti šola od crkve, ker dozdej *ni bilo* zadosti šol, torej se mladež ni mogla v njih poučevati. Tedaj treba prepovedati duhovnikom skrb za šole, da dobi kak pisarčič oblast dosedajnega fajmoštra. Take „modre“ besede je izustil dr. modroslovja Klun in je tudi kaj modro spričeval se, ko mu dr. Jäger Tirolec, dokaže, da je pred več leti ravno nasproti pisaril po časnikih. Je že menda vedel zakaj je nedosledno postopanje včasih dobro. Takemu modrijanu se gotovo smeji tudi prosti kmetič, kateri še ve biti mož beseda. — Veseli nas slišati, da je taj „naš“ zastopnik tudi svoj dosedajni sedež pri drugih Slovencih zapustil in šel med prave dualiste, vsaj se ne bode tak gotovo moglo reči, da je še slovenski poslanec, druge pa naj zastopa, kakor hoče in če ravno še bolj modro ko nas.

Naš volilni odbor se je s tem gospodom zelo zmotil, kar so mu nekteri že prerokovali, torej pa tudi pričakujemo, da bodo v osrednjem volilnem odboru prihodnjic zastopani vsi deli naše deželice, ker „više oči više vidi“. Dr. Klun pa nas ne zastopa več djansko, temuč ima našo oblast še le na papirju, ker je ne moremo zdatno preklicati pred šestimi leti.

Od crkve ločena mala šola bode kaj lepa reč, če se pomisli, česar se morajo učiti duhovniki v viših šolah in česar se učijo mali učitelji in občinski, deželni ali drugi pisarji. Škoda, da nimamo zadosti denarja, da bi zraven svobodne šole ustanovili katoliške, potem bi se v kratkem pokazalo, ktere so boljše in vsemu prisiljenemu hrupu bi bil na enkrat konec.

Sicer pa mi prosti posvetni ljudje še nismo tako nevedni da bi svoje otročice zaupali vsakemu širokoustnežu v ovčji koži, ker že prav dobro vemo pravi namen malih šol.

Čudno se nam zdi, da v takih rečeh nima nič govoriti naš deželni zbor, ki vendar najbolje ve, kar nam treba v deželi, v državnem zboru pa se našim poslanecem še ne verjame, kar tehtno dokažejo, ker se hoče vse djati na eno kopito brez vsega vgovora.

Težke čase je doživela naša vboga Avstrija, vendar bode Bog in pamet in trdna volja umnih državljanov pomagala tudi iz sedajne zadrge.

J. G.

Iz Hardeka pri Ormužu, dne 26. vinotoka 1867. Že dolgo me neka misel peče in muči, koje ne morem, da ne bi čestitim čitateljem „Slov. Gospodarja“ razodel. Moj namen je namreč, da bi se naj v vsaki županiji ali vendar v vsakem političnem okraju napravilo društvo, kojega udi bi si naročili dobre slovenske knjige in časnike. K temu društvu bi se vsak brez razločka stanu slobodno vpisal, in pri vpisu 1 gl. ali 50 kr. vsako leto pa po 10 kr. platil. Za te denarje bi se tedaj podučljive knjige in časniki naročevali. Društvo bi se vsako ali vendar vsako drugo nedeljo sošlo, udi bi se z izvoljenim predsednikom pogovarjali in podučevali v gospodarstvu; posebno bi se podučevali vinarji o vinoreji. Eden iz med društva bi čital kakovo knjigo ali kakov časnik. Konec leta bi naj se naj bolj vrli, pridni in izvrstni trije vinarji pred vsem društvom pohvalili in se jim kaj malega za njih zasluge darovalo. Na ta način bi imel vinar več veselje do boljših reči, katerih bi se naučil, bi v društvo stopil, prišel poslušat, kedar bi se društvo sošlo, dobro bi se mu videlo, da je tako v imenitnem društvu; vsaki vinar pa bi se trudil, da konec leta darilo dobi itd.

Gospodarjeve gorice in jegov sadunosnik bode veselje pogledati, pridelalo bode se mnogo več vina in sadu, in še mnogo kaj boljšega se bo med ljudi razširjevalo; drago pa nikomur nebi prišlo to društvo.

Predragi dopisatelji in čitatelji „Slov. Gospodarja“! prosim dopisujte, da zvemo Vaše razne misli. Potem se po mnogih mislih naredi društven program, po katerem se začne. — Žalibog da še je le mnogo vinarjev, ki pisati ne znajo in velijo: „To sem jaz že pred 20 leti znal, kar zdaj v knjige pišejo“ itd.

Sutra teden bodo tukaj srenjskega predstojnika volili. O tem bom drugokrat več povedal. Z Bogom!

Stoeger, posestnik.

Novičar.

Državni zbor.

V 45. seji drž. zbora se je nadaljevalo besedovanje o šolski postavi. V §. 3 se je oddelek 3. (Učitelj si izmed onih knjig, ktere so odobrene, svobodno jedno izbere) po Herb-stovem predlogu izpustil.

§. 8. (šolski zalogi se naj rabijo za šolske namene ne glede na vero) je odobren brez besedovanja.

§. 9. (Država ima skrb za šole po ministerstvu šolstva) se je tudi odobril.

Pri §§. 10., 11. in 14 so se sledeče premembe napravile. §. 10. se po odborovem predlogu glasi: „V vsaki kraljevini in deželi se bode nahajalo: a) deželno šolsko svetovavstvo za vsako deželo, b) okrajno šolsko svetovavstvo za vsaki šolski okraj; c) srenjsko šolsko svetovavstvo za vsako šolsko srenjo, ktero bode ravnalo in skrbelo za odgojstvo v ljudskih šolah in učilnicah. Dežela se bode delila v šolske okraje po deželnem postavodavstvu.“ §. 11. ostane nepremenjen. §. 12. pa se mora glasiti: „V deželno šolsko svetovavstvo se volijo pod predsedništvom deželnega poglavarja ali jegovega namestnika udi političnega poglavarstva, poslanci deželnega odbora, duhovni onih ver, ktere se v deželi nahajajo in zvedenci v rečih odgojstva.“ §. 14. (zdaj 13.) še razlaga; kako se mora postava v vsaki deželi vpeljati, posebno §. 12. te postave.

V 46. seji drž. zbora se je prvokrat čtel vladin predlog o načrtunovega reda kazenskega prava. — Minister pravosodja g. Hye podpira predlog s tem, da se je napravil po najnovejšem napredovanju znanosti. Posebno je naglasil poglavito vodilo, da bode vvodno preiskovanje celo prosto, da se bode osebna svoboda, koli bode naj več mogoče, varovala, da se bodo vpeljale sodnije priseženih mož pri političnih pregreških in hudodelstvih in pri prestopkih postave za tisk. Objektivno ravnanje pri natisnenih stvarih se bode celo odstranilo. — Predlog se izroči odboru kazenskega prava.

Za tem je bilo tretje čitanje šolske postave, ktera se je odobrila. Proti so glasovali Slovenci zvon Kluna Tirolci in Poljaki.

Gospodarka zbornica je postavila o vojaški službi tako odobrila, kakor jo je prenaradil državni zbor.

— Ob istem času, ko se v državnem zboru na Dunaju katoliška crkev in duhovščina izdaja in psuje, so imeli škofje na Nemškem v mestu Fuldi, kjer je sv. Bonifacij, Nemecev apostol, pokopan, imeniten shod, ter so jih posveti 5 dni trpli. Dopisnik v Vlfr. piše med drugim to-le: „Katoliško mestjanstvo Fuldensko se je proti duhovskim pastirjem izvrstno obnašalo. V nedeljo 20. okt. so napravili škofom sijajno baklado. V imenu mesta se poda k njim dvanajst gospodov, med njimi veliki župan, ki je škofe primerno nagovoril. Nadškof Kolinski mesto drugih odgovorijo. Gimnazijalni profesor dr. Kerber izreče nazdravje v imenu mesta čestitim pastirjem . . . Zdaj stopijo Kolinski nadškof na balkon in nagovorijo z živo besedo Fuldenske katoličane, katerih je bilo na tisoče priučjočih. Zahvalili so se mestjanstvu za ta znamenja ljubezni do crkve, do vere in vdanosti do škofov, apostolskih naslednikov. Spomne ubogega trpina, Pija IX., nas nagovorijo, svetemu Očetu nazdraviti, kar se je z veliko vnetostjo zgodilo. Potem podelijo vsi škofje skupaj priučjočim blagoslov. Tega trenutka nihčér pozabil ne bo, kdor je priučjoč bil.“ — Tako dopisnik, mi pa v Avstriji, ki to beremo, skoraj ne vemo, ali se nam to sanja ali je resnica! Pri nas je zdaj, pa tudi že dolgo poprej vse drugače, samo da so si nekteri oči prikrivali, češ, da še ni tako hudo in za obupati. — Tam v Fuldi se veselijo, da bo to

kat. crkvi v Nemškem na veliki blagor, o čemur so se višji pastirji posvetovali; in taka je tudi, kajti velja to vernikom samim v večni prid; pri nas kričijo svobodnjaki, nad škofi, da le dražijo in puntajo ljudstva, ko se za naj pravičnejšo stvar potezajo. — Tam v nemški Fuldi mestjani škofo častito sprejemejo in z baklado počastijo; pri nas v Avstriji so jih grozovitno po časnikih zasramovali in z grdimi priimki pitali, skoraj da bi jih bili iz Beča izgnali. — Tam v Fuldi kličejo namestniku Kristovemu prisrčni „živel!“ — pri nas pa časnikarji bečki in drugi že komaj čakajo trenotka, da bi se vlada papeževa podrla in ž njo vsi duhovniki! — Kam smo prišli in kamo še le pridemo, ako pojde še dolgo tako naprej?

— (Kako se za dragi denar prazna slama mlati.) Iz Gališkega so prišle do ministerstva in do državnega zbora brzozjavne pritožbe od židov, ktere so strašno veliko dela napravile in mnogo časa vzele; zdaj se pa kaže, da se je „prazna slama mlatala.“ Neki židov Marko Radamski je naznanil, da ga je hči okradla in k nunam v kloster pobegnola, od kodar je ne izpustijo. — Drugi Jona Freund se tudi pritoži, da mu hčere iz klostra ne pustijo. — Pa kaj vse na dan ne pride! Hči Markotova je hotela že davno kristijana postati; oče ji pa to brani, jo pretepa in kakor le ve, muči, celo z nožem jo lovi. Dekle tedaj zbeži, pri svojem sklepu ostane; sodnija pa — grozovitega očeta obsodi, da je na zlo obračal očetovsko oblast. — Jona Freund je pa — lažnjivec, ker ni oče, ampak le stric dekletu, ki je tudi v kloster se podalo, da se na sv. krst pripravlja. Oče nima nič proti temu; stric pa je trdovraten židov, ki brani dekletu zveličanje in se je v ta namen vbolega otroka polastil, in očeta tožil, da se mu meša, naj bi tako on za oskrbnika dekletu postavljen bil. Sodnija je tudi to pritožbo krivično spoznala in stric Jona je gospode na Dunaju prevaril.

— Vrli katoličani na Angleškem so osnovali družbo pod prvosednikom Karolom pl. Denbigh-om, ki ima namen, papeževim vojakom revolverje, in puške za od zadej nabasati, pošijati. Komaj dva dneva in že je imela družba 4000 funtov šterlingov (blizo 40.000 for.) skupaj. Brž se je mnogo naj boljšega orožja naložilo in na Rimsko odpeljalo. (Vlkfr.) Tudi v Beču pri vredništvu „Volksfreund-a“ se donša lepega denarja za ranjene papeževe vojake.

— Za kristijanske šole v Hercegovini je iz Ruske poslano 3000 rubelov (rubel = 1 fl. 60 kr. a. v.)

— Iz Varšave se piše, da je došel tamo general Totleben, kateri hoče vse trdnjave v varšavskem okraju pregledati. Vojaki pravijo, da je tako pregledovanje celo o nenavadnem času. — Mnogo se govori, da se bodo napravili to zimo v kraljevini četirje tabori in sicer, jeden blizo Varšave, drugi v Tomaszovcu, tretji na avstrijski meji in četrti pri Kaliszu.

— Našemu cesarju so se v Parizu tako velike časti izkazale, kakoršne še nobenemu drugemu vladarju, kateri so letos izložbo v Parizu obiskali. O Napoleon! — Beust je šel iz Pariza v London.

— V Bosniji in Hercegovini potuje mnogo avstrijskih častnikov. „Vidov dan“ pravi zato, da je to zlo važna novica, ktera je vredna, da jo neka stranka pazljivo pretehta.

— Pravi se, da bode državni zbor proti koncu tega mesca sklenen in da bodo meseca decembra deželni zbori sklicani.

Časnik „Pol.“ pravi: Slovanskim stanovnikom v Česki in Moravski ostane na vsak način prepričanje: Mi nismo v državnem zboru nič delali z drugimi, nas tedaj na to nič ne veže, če ste ravno bile „dve tretjini večine le zvun zbornice in tej ste glasno vpijajoči protest proti večini vstavodelnega zbora.

— Zakaj dr. Toman v državnem zboru niso pustili govoriti? O tem „Zukunft“ to le piše; O prigodku, ki se je med predsednikom zbornice poslancev in poslancem dr. Tomanom v 44. seji primeril, smo zvedeli, da se je dr. Toman še pred omenjeno sejo proti posameznim poslancem izrazil bil, da hoče dr. Kluna z lastnimi spisi in besedami zavrniti in mu prav neprijetne reči v oči povedati, na kar so gospodi sklenoli dr. Toman ne pustiti govoriti. Toman hoče govoriti, levičniki zaženejo hrup, dr. Giskra zavrne govornika na stvar, ta se nekoliko vname, beseda ali pravica govoriti se mu odtegne — in profesor Klun je bil rešen!

Česka matica v Pragu je imela te dni sejo, pri kateri so se računi polagali ni pregledovali. Premoženja ima 145.520 gold. 10 kr. Pač lep denar!

V Dalmaciji zmaguje pre povsodi pri volitvah v srenjska zastopništva narodna slovanska stranka. Srenje dajejo voditeljem narodnim pravice častnega srenjčanstva. Pravica in resnica vendar le zmaguje.

— Zbornica poslancev na Bavarskem je sklenola, naj se učiteljem plača vzviša in sicer iz državnih dohodkov. Tako se skrbi za vzvišanje omike pa ne z praznim krikom kakor marsikde drugod.

— V ruskih pokrajinah na Litvanskem po morju vzhodnem je dosedaj gospodovala Nemščina v vradih, šolah in zastopnišvih akoravno je prosto ljudstvo litevsko in samo veliki posestniki so večidel Nemci. Vlada ruska pa je tam vpeljala ruščino kot vradni jezik. Vsled tega je nastala protiruska demonstracija na vseučilišču dorpatskem, kder so študenti protestovali proti vpeljani ruščini. Napravili so velik shod, na katerem so napijali zdravice pruskemu kralju Viljemu in Bismarku. Tudi so bili priti priliki govorjeni goreči govori proti Rusom. So pač povsodi jednaki!

— Garibaldianci so bili od papeževe vojske pri Tivoli tako tepeni, da jih je vise 600 na bojišču ostalo, drugi pa so celo razpodjeni in Garibaldi spet vjet.

Tržna cena

pretekli teden.

	V Varš-		V Mariboru		V Celju		V Ptuj	
	fl.	k.	fl.	k.	fl.	k.	fl.	k.
Pšenice vagan (drevenka)	4 80	5 70	6 —	5 60				
Rži	3 70	3 85	3 80	3 70				
Ječmena	2 80	—	3 20	—				
Ovsa	1 70	1 75	1 80	1 70				
Turšice (kuruze) vagan	2 80	3 20	2 90	3 30				
Ajde	2 60	3 10	3 40	2 70				
Prosa	2 70	2 80	3 —	—				
Krompirja	1 20	1 —	1 20	1 —				
Govedine funt	— 18	— 24	— 22	— 24				
Teletine	— 24	— 26	— 24	— 26				
Svinjetine črsteve funt	— 28	— 26	— 24	— 24				
Drv 36" trdih seženj (Klafter)	8 50	10 —	6 90	8 10				
„ 18" „	—	5 20	—	—				
„ 36" mehkih „	5 50	—	5 —	6 80				
„ 18" „	—	3 50	—	—				
Oglenja iz trdega lesa vagan	— 80	—	—	—				
„ „ mehkega „	— 60	—	—	28				
Sena cent	1 20	1 20	— 75	1 —				
Slame cent v šopah	— 90	1 —	— 60	—				
„ „ za steljo	— 60	— 70	— 40	— 90				
Slanine (špeha) cent	42	— 34	— 40	— 35				
Jajec, pet za	— 10	— 12	—	—				

Cesarski zlat velja 5 fl. 95 kr. a. v.

Ažijo srebra 122.—

Narodno drž. posojilo 65.70.

Loterijne srečke.

V Gradcu 29. oktobra 1867: **41 12 17 72 67**

Prihodnje srečkanje je 13. novembra 1867.

Priporočba.

Na znanje!

Ker nam manjka pripravne kmetijske šole, sem — od več strani proščen — namenjen, zdrave slovenske fante čez 15 let stare, kateri se žele v mnogih razdelkih kmetijstva posebno v vino- in sadjereji djansko uriti in vaditi, pod dobrimi pogoji na svoje posestvo vzeti. Drugo pismeno.

Dober kup, pravo in dobro vino pošlje podpisani, med goricami doma, proti gotovini, proti nadavku in tudi proti privzetju (Nachnahme) od zanesljivih znanih naročnikov in kateri so zaupanja vredni.

I. vrste dobra lahka vina iz nizkih vrhov, vedro po 5—7 gold.

II. vrste močnejša vina iz boljših vrhov, vedro od 7—9 g.

III. vrste izvrstna vina iz naj boljših vrhov čez 9 gold.

Kovač, kateri zna kmetijsko orodje izdelovati in popravljati, se pod dobrimi pogoji najame pri

Dominiku Čolniku

na Drvanji, sv. Lenart v Slov. goricah.